

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH,

NACZELNIK DOWÓDZTWA W.P. (SZTAB GENERALNY)

Oddział II Informacyjny

Nr. 7391 /II. inf./II.C.

DO

WODZA NACZELNEGO /ADJUTANTURA GENERALNA/.

Z rozkazu Szefa Sztabu Generalnego przedkładam do wiadomości Raport Pełnomocnika Wojskowego i Morskiego w Londynie Nr.1587/tajne w sprawie składu osobistego i działalności Sowieckiej delegacji handlowej w Anglii.

1 załącznik.

---.---.---.

w.z.Szefa Oddziału II.

O t r z y m u j ą :

Wódz Naczelny /Adj.Gen./
M.S.Wojsk.Szef Administracji
M.S.Zagranicznych.

Major.

ADJUTANTURA GENERALNA
NACZELNEGO WODZA
L. dz. 8215 92
Wpłynęło dn. 22. X 192 / roku
Wyszło dn. — 192 / roku
Załączników

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

51

Pełnomocnik Wojskowy i Morski
przy Poselstwie Polskiem
w Londynie.

38, Cadogan Square,
S.W.1.

No. 1587/Tajne.

Londyn, dn. 3 Paździer. 1921r.

D o

Naczelnego Dowództwa W.P.

Oddział II

W W a r s z a w i e .

Misja londyńska Rosyjskiego Rządu Sowieców
składa się z dwóch urzędowo odrębnych organizacji :
Delegacji handlowej na czele której stoi Krasin, i
z tak zwanego Arkos /All Russian Cooperative Society/
czyli delegacji rosyjskich Kooperatyw z Krysinem na
czele; jednak te dwie organizacje są w ścisłym ze
sobą związku i członkowie ich pracują często w jednej
i drugiej zarazem. Zaznaczyć należy, iż w Londynie
istniały przedstawicielstwa kooperatyw rosyjskich o
charakterze nie bolszewickim, lecz Krasin po przyjeździe
do Londynu oświadczył, że wszystkie kooperatywy w
Rosji są zagarnięte przez rząd sowiecki i stały się
instytucjami rządowymi; wskutek tego część członków
londyńskich owych kooperatyw przeszła na stronę Krasina
i weszła do organizacji "Arcos".

DELEGACJA HANDLOWA.

Prezesem delegacji jest Krasin, nieobecny
teraz. Zastępuje Krasina Berzin. Były przedstawiciel
Rządu Sowieców w Helsingforsie.

Kryszko /Nikołaj Klementjewicz / Sekretarz

Delegacji; Bolszewik z przekonania i przedstawiciel
Komisji Nadzwyczajnej /czrezwyczajki/, Kryszko jest
politycznym kierownikiem delegacji. Z zawodu in-
żynier, urodził się w Wilnie, gdzie też ukończył szkołę
realną. Po nieudanej rewolucji rosyjskiej w 1906r.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

52

emigrował do Anglii, gdzie od tego czasu stale przebywa; ożeniony z angiolką. W czasie wojny Kłyszko miał posadę w firmie Vickers i pracował w ścisłym związku z Rosyjskim Komitetem Rządowym; przez ten Komitet, przed rewolucją, przedkładał podanie na imię Cesarza o ukaskawienie. Po rewolucji rosyjskiej pracował z Cziczerinem i Litwinowem, swym bliskim przyjacielem, w sprawach powrotu do Rosji emigrantów politycznych.

Obecnie głównym obowiązkiem Kłyszko jest ścisły nadzór za działalnością Krasina i innych członków delegacji. Przyjęcie interesantów u Krasina odbywa się zawsze w obecności Kłyszko. Są wskazówki, że jeśli Kłyszko obecnym być nie może, wówczas fonograf rejestruje całą rozmowę Krasina i zgłaszających się do niego. Kłyszko wydaje paszporty i udziela wiz do Rosji Sowieckiej.

Szwec. - Sekretarz prywatny; wyjechał z Krasinem. Żyd z Witebskiej gub., był na uniwersytecie w Lozannie. Komunistą.

Gruszeko. - Szef Kancelarii. Rosjanin, inżynier, ukończył uniwersytet w Liege. W czasie wojny był w Anglii. Socjal - demokratą męszewik, wstąpił do delegacji nie z przekonania, lecz ze względów materialnych.

Kudriawski /Władimir/- kierownik działu szyfru. Syn żony Krasina z pierwszego małżeństwa. Młodzieniec bez żadnego znaczenia politycznego.

Miller /Piotr/- Z działu szyfru.

Lewidow /Michaił/- Tłomacz.

Bliższych szczegółów nie ma.

Luntz /Henrietta Petrowna/- Kancelistka.

Żona cywilna Orłowa, jednego z dyrektorów nie bolszewickiego "Centrosojuza" i przyjaciółka p.Stensel-Lenskiej z kooperatyw nie bolszewickich; wstąpiła do delegacji

z powodu słabego zdrowia i braku środków, będąc jednak przekonani anty bolszewickich.

Miecznikowa /Aleksandra Walerjanowna/- Kancelistka.

Siostra oficera i krewna niejakiego Miecznikowa /Ilja/, którego na wiosnę 1920r., w charakterze nieurzędowego przedstawiciela Rządu Sowietów, prowadził pertraktacje z fabrykami papieru w Finlandji.

Sonnenberg-Bergson - Kancelista.

Polski żyd, posiada paszport polski. Przed wojną był na studiach w Belgji, obecnie student uniwersytetu londyńskiego.

Schillert /Jekaterina/- Stenografistka.

Smirnowa /Antonina Wasiljewna/- Stenografistka.

Belgard /Anna/- Maszynistka.

Żona Belgarda, rzeczoznawcy finansowego delegacji.

Belgard /Sergiej Konstantinowicz/- Rzeczoznawca finansowy delegacji.

Były urzędnik Kancelarji Kredytowej w Petersburgu i kammerjunker Dworu. Podobno jest z przekonania monarchistą, lecz służy u bolszewików, ponieważ jest zdania, że walka obecnie z Rządem Sowietów jest niemożliwą i że niema nikogo, kto mógł by ten rząd zastąpić.

Iwicki /Wiktor Fokadjewicz/- Rzeczoznawca lokomotyw.

Rosjanin znany ze swej działalności na fabrykach Sormowskiej i Obuchowskiej, współpracował z Krasinem, kiedy ten był przedstawicielem w Rosji firmy niemieckiej "Siemens i Schukert", i z firmą Vickers w Anglii, dyrektor której Sir Francis Barker dobrze zna Iwickiego. Iwicki z przekonania jest monarchistą i wymyśla na bolszewików, lecz służy u nich w nadzieji wyzwolenia z Rosji swego syna. Pomimo

jednak wszystkich jego starań, bolszewicy nadal trzymają syna, jako zakładnika, nie ufając politycznym przekonaniom ojca.

Zerebców /Nikołaj Tichonowicz/- Rzeczoznawca maszyn rolniczych.

Rosjanin. Bliższych szczegółów nie ma.

Feldhausen.- Urzędnik dla różnych zleceń. Anglik z nazwiskiem niemieckim, urodzony w Rosji i mówiący tylko po rosyjsku, przybył do Londynu z uchodźcami angielskimi z Rosji o kilka tygodni przed przyjazdem Krasina. Tu w towarzystwie swych dawnych znajomych z Moskwy, Feldhausen ostro krytykował bolszewików i Krasina. Wielkie było zdumienie, kiedy w następstwie Feldhausen przyjął propozycję Krasina stałej współpracy z delegacją i podjął się likwidacji nieporozumienia z przedstawicielem Sowieckim we Włoszech.

Feldhausen pracował pod zwierzchnością Krasina, kiedy ten był przedstawicielem firmy "Siemens i Schukert".

ARCOS.

Krysin /Wasilij Aleksandrowicz/- Dyrektor rosyjskiego Stowarzyszenia Kooperatyw sowieckich "Arcos". W czasie wojny był w Anglii. W chwili przewrotu bolszewickiego w Rosji w końcu 1917r. oświadczył, że jest bolszewikiem, i stał się pomocnikiem Litwinowa, pierwszego przedstawiciela rządu sowieckiego w Anglii. Zadał od Rosji rosyjskiego Nabokowa wydania mu szyfrów. Kiedy było postanowieniem wysłać z Anglii Litwinowa i jego współpracowników, dla Krysina zrobiono wyjątek z powodu jego słabego zdrowia. Starania o niego robił osobiście członek parlamentu Joseph King, znany ze swych interpelacji w parlamencie, podyktowanych przez Litwinowa i Kłyszko.

Po podpisaniu traktatu pokojowego pomiędzy Niemcami a Rosją w Brześciu Litewskim, Krysin, porzuciwszy bolszewików, wstąpił do biura "Centrosojuzu", gdzie grał znaczną rolę pracując z Berkenheim'em, Stansel-Leńską, Selheim'em i innymi.

Kiedy Krasin przyjechał do Londynu, Krysin przerzucił się znów do bolszewików i stał się dyrektorem towarzystwa "Arcos".

Krysin jest rosjaninem i wielkim żydofilem.

Pokowcewa /Warwara Nikołajewna/- Dyrektor "Arcos". Rosjanka, znana z działalności społecznej, zajmowała przez pewien czas wysokie stanowisko przy Rządzie Tymczasowym rosyjskim. Przyjechała do Anglii, jakoby uciekając od bolszewików, razem ze swym przyjacielem K.G. Golubkowem, który tu wylądował pod nazwiskiem Schwittau. Pozostawała w ścisłej łączności z Litwinowem w 1917-1918r. i występowała zawsze za zdjęcie blokady i zaniechanie wojny z bolszewikami. Po odjeździe Litwinowa pozostała w Anglii i przyłączyła się do przedstawicielstwa kooperatyw rosyjskich /nie bolszewickich/, którego nie porzuciła do ostatniej chwili, kiedy była jeszcze nadzieja na kompromis z Krasinem. Kiedy nastąpiło ostateczne zerwanie stosunków, Pokowcewa przeszła na stronę Krasina, oświadczywszy jednak, że nie jest komunistką. Jestto kobieta rozumna, przekonana partji socjalistów-rewolucjonistów, rosjanka-patrjotka dążąca do przywrócenia w Rosji porządku.

Solomon- Dyrektor "Arcos".

Adwokat przysięgły i były przedstawiciel Rosji Sowieckiej w Rewlu.

Hermer- Dyrektor "Arcos".

Służył uprzednio w Banku Narodowym rosyjskim w Londynie, pod zwierzchnością Bubnowa. Przeszedł do bolszewików po przyjeździe Krasina.

Sazonow- Szef kancelarii zarządu "Arcos".

Profesor Sazonow, Rosjanin, socjał-rewolucjonista, człekowiec dość przyzwoity.

Birukow- pomocnik Sazonowa.

Jackobs /Charles/- Szef wydziału handlowego.

Jeden z dwóch braci, właścicieli fabryki ubrania. Zręczny i nieuczciwy geszefciarz, pochodzi z Żydów rosyjskich; przyjął obywatelstwo angielskie. Prowadzi zakupy sukna i wyrobów włókiennych dla bolszewików. Był osobiście polecony Krysinowi przez pewnego Anglika, który obecnie sam stara się otrzymać posadę w "Arcos" przez tegoż Jackobs'a. Jackobs nie jest komunistą z przekonania i służy bolszewikom jedynie ~~z~~ ze względów materialnych.

Szerszow- Szef wydziału kontroli.

Rosjanin. Pracował u Vickers'a. Nie komunistą.

Prof. Berdyczewski- Szef wydziału informacyjnego.

Bakszi- jego pomocnik; służył uprzednio w "Centrosojuzie". Z zawodu literat.

Kuznieców- rzeczoznawca motorów.

Inżynier, wydawał w Petersburgu pismo techniczne. Politykę nigdy się nie zajmował. Służył u bolszewików ze względów materialnych.

Sagowski /Władimir Wiktorowicz/- rzeczoznawca dla zakupów statków i węgla.

Inżynier-mechanik pułkownik marynarki cesarskiej rosyjskiej. Był pomocnikiem attache morskiego w Londynie Admirała Wołkowa i członkiem rosyjskiego komitetu rządowego w Londynie w czasie wojny. Po rozwiązaniu Komitetu, związał

osobiste interesa handlowe z Robertem Martens, dostawcą węgla dla rządu rosyjskiego w czasie wojny; z Martensem wyjechał do Ameryki w 1918r. Po powrocie do Londynu wstąpił do kooperatywy rosyjskiej /nie bolszewickiej/ "Inowod" na gaź 100 funtów miesięcznie i kierował oddziałem transportowym. Stąd przeszedł do bolszewickiego "Arcos" na podwójną gaź. Człowiek bez żadnych zasad, kierujący się tylko względami materialnymi.

Tomson- pomocnik Sagowskiego dla zakupów węgla. Anglik, służył uprzednio u firmy R.Martens & Co., a w czasie wojny - w Ministerstwie Żeglugi.

Rożańska- kierowniczka archiwum "Arcos"

Aranowicz /Wiera/- Kancelistka.

Córka generała porucznika służby cesarskiej. Przyjaciółka i współpracowniczka Pokowcewej. Przyjechała z Norwegji.

Sadowska /Wiera Nikołajewna/- Kancelistka.

Służyła w Komitecie rządowym rosyjskim.

Prócz tego należał do "Arcos" jako rzeczoznawcy techniczni i handlowi.

Jaswoin-

Służył dawniej w Towarzystwie Wschodniem; przyjechał z Krasinem z Petersburga.

Liebman

Służył w Towarzystwie Wschodniem. Przeszedł do bolszewików w Londynie.

Endriawcew /Władimir/- byłby odbiorcą artyleryjski przy rosyjskim Komitecie rządowym.

Czerdynocew

Rada tajna w Rosji cesarskiej. Prowadził uprzednio pertraktacje z przedstawicielstwem kooperatyw nie bolszewickich w sprawie sprzedaży im fabryki Zagańskiej obuwia, której był administratorem od początku wojny.

Juen /Edward Feodorowicz/.

Inżynier górniczy. Pracował w zarządzie Kopalń Bogoszkowskich na Uralu. Spokojny i skromny pracownik.

Kotomin /Kapiton Michajłowicz/

Pracował w zarządzie fabryk Sormowskich. Anty-bolszewik.

Aleksandrow /Dawid Lwowicz/

Kupiec Moskiewski leśny.

Morejew /Lew Dmitrijewicz/

Starkow /Wasilij Wasiljewicz/

Pracował w Moskiewskim towarzystwie tramwajowym.

Grozan /Grosjean- Julij Awgustowicz/.

Kirschner /Michał Lwowicz/.

Gordin /Gutman Ruwimowicz/.

Sieriożnikow /Aleksiej Wasiljewicz/.

Podobno był bolszewikiem komisarzem we Władywostoku.

Byłby to jedyny członek "Arcos" prawdziwy komunista.

Zaznaczyć należy, iż powyższy spis osób, należących do organizacji "Arcos" w Londynie, nie obejmuje absolutnie wszystkich, gdyż skład osobowy szczególnie co do urzędników niższych, wciąż się zmienia; na gruncie londyńskim bolszewicy rozwinięli akcję werbunkową do swych organizacji, i powoli ściągają bezrobotnych a mało skrupulatnych rosyjczyków widokami dobrego uposażenia, podczas gdy inni członkowie tych organizacji są wysyłani z rozmaitymi zleceniami do Rosji.

Wspomnieć jeszcze należy o 2ch Anglikach, nie wchodzących^{do} składu "Arcos", lecz pozostających z tą organizacją w ścisłych stosunkach. Takimi są:

Johns Dyrektor Oddziału londyńskiego Rosyjskiego Handlowo-Przemysłowego Banku. Prowadzi pertraktacje z bolszewikami o założeniu Banku sowieckiego w Londynie, w którym to banku ma nadzieję otrzymać posadę dyrektora z wysokim uposażeniem.

Said /Boris/

Razem z Johns'em wyjeżdżał do Kopenhagi do Krasina na wiosnę 1920r. za zgodą Rządu angielskiego. Said pracował uprzednio w biurze znanego przemysłowca naftowego Gaskasowa; w czasie wojny był dostawcą dla Rządu rosyjskiego drutu i stali, i zarobił znaczne pieniądze. Zakupił kilka teatrów w Londynie, stojących pustką wskutek ataków lotniczych. W owym czasie poznał się i wszedł w stosunki z Szefem angielskiej policji politycznej Sir Basil Tomson, przy pomocy którego urządził demonstrację anty-bolszewickiej filmy kinematograficznej.

Należy uważać, że Said i Johns są tańcami agentami angielskimi.

W pewnym związku z bolszewickimi organizacjami pozostaje też znany tu patriota żydowski i działacz społeczny

Doktor Jochelman /Dawid Szlem Lejbowicz/

W czasie wojny był prezesem rosyjsko-żydowskiego towarzystwa dobroczynności we wschodniej dzielnicy Londynu. Towarzystwo to pracowało w ścisłym związku z Rosyjskim Konsulatem generalnym, w szczególności z Wice-konsulem Gambs'em. Po wojnie dr. Jochelman otworzył w Londynie Kantor Ubezpieczeń; w dalszym ciągu występował na wiecach w East-End, przemawiając przeciwko ekspedycjom zbrojnym i blokadzie Rosji Sowieckiej.

Chociaż w rozmowach z przyjaciółkami wypościadał się zasadniczo przeciwko bolszewikom, jednak poszczególne ich postęпки zawsze uniewinniał.

Po przyjeździe Krasina często odwiedzał delegację, i wreszcie wstąpił do "Arcos" na gażę 100 funtów miesięcznie. Pracował jednak tam niedługo, gdyż pokłócił się z Krysinem i Połowcewą. Jak Joehelman mówił następnie, nie mógł pracować w organizacji gdzie główną rolę gra kobieta-histeryczka.

W. Koczko
Kontr-Admirał.

KI.
TE
JES
York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York